

when it comes to production optimization. Unlike the “Initiative and reward” management model, the suggested concept provides for more even allocation of responsibilities among managers. It also offers a partial authority increase for workers. Nevertheless, the strict time constraints of production prevent workers from fulfilling their potential. Excessive empirical practices of this school’s research program played a significant role in the emergence of a completely new one, the Human Relations School.

Keywords: management, research program, school of scientific management, production, rationalization of production, determinism, mechanistic model, motivation of employees, profit, welfare of employees.

УДК 37.014.5(477)

Микола Михайліченко

ОРГАНІЗАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ТА ОРГАНІВ ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ: МОЖЛИВОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВИ

Розглянуто шляхи демократизації управління вищою освітою на основі залучення громадськості. Підкреслено важливість теоретичного визначення суб’єктів діяльності, що готові до участі в управлінні сучасним освітнім процесом у ЗВО. Представлено етапи управлінського циклу, до якого можуть залучатися громадські організації з метою демократизації управління. Обґрунтовано кластерний підхід до діяльності освітніх закладів.

Ключові слова: вища освіта, освітній заклад, ринок праці, громадськість, управління, кластер, державно-громадське управління, асоціація, соціальне партнерство.

Постановка проблеми. Прагнення суспільства демократизувати владу в країні потребує формування відповідних механізмів в усіх сферах життєдіяльності населення. Важливою у цьому напрямі є сфера національної освіти, яка є запорукою формування філософсько-світоглядних орієнтацій та активної громадянської позиції сучасної людини.

Для системи ж вищої освіти ця реформаторська діяльність у сфері державного управління пов’язується з розширенням автономії закладів вищої освіти (ЗВО), а з боку громадянського суспільства – із залученням громадськості до прийняття управлінських рішень в освітньому просторі сучасного університету [1; 2, с. 350]. Дослідники проблеми вказують, що “пріоритетом сучасної державної політики у багатьох країнах світу є розробка та реалізація ефективних загальнонаціональних стратегій розвитку університетів на засадах, які дозволяють їм інтегруватись у глобальну систему знань, забезпечувати найвищі освітні стандарти та результати наукових досліджень і тим самим досягати високого конкурентного статусу” [3, с. 76].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначає В. Сацик, “конкурентоспроможний університет – це ВНЗ, спроможний займати та утримувати стійкі позиції на певних сегментах світового ринку освітніх послуг і продуктів інтелектуальної діяльності завдяки ефективній реалізації науково-педагогічного потенціалу, розвиненій інноваційній системі та достатності фінансових ресурсів, які забезпечують високу якість навчання і досліджень” [3, с. 77]. Ці аспекти на сьогодні активно досліджуються фахівцями у сфері соціальної економіки, освітянами та менеджерами освіти. Проблематика розкривається публікаціями про сучасний стан і перспективи становлення державно-громадського управління освітніми закладами [4; 5].

Саме на це різною мірою спрямовані Закони України “Про освіту”, “Про професійно-технічну освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про позашкільну освіту”, “Про дошкільну освіту”, “Про вищу освіту”, Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. та Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.

Так, зокрема, стаття 70 Закону України “Про освіту” (2017) уперше за роки становлення вітчизняної системи управління освітою характеризує громадське управління як “право учасників освітнього процесу та громадських об’єднань, інших інститутів громадянського суспільства, вирішувати питання у сфері освіти як безпосередньо, так і

через органи громадського самоврядування, брати участь в управлінні закладом освіти, місцевими і державними справами у сфері освіти з питань, що належать до їх компетенції” [6].

Серед вказаних аспектів проблеми у контексті цього дослідження більше цікавить організаційна взаємодія ЗВО і громадськості. Відповідно морфологія органу громадського впливу на прийняття управлінських рішень також потребує свого вивчення і формалізації. Тобто концепт “морфологія” розуміється за філософсько-методологічним підходом проф. В. Беха. Це поняття трактується як система універсального філософського знання, в основі якого – сутність форми та меж, якими вона обмежена. Саме “проектно-конструкторська діяльність освітян, яка має бути націленою на розбудову повної моделі системи державно-громадського управління освітою, повинна теж мати певну законодавчу або, іншими словами, нормативну базу” [5, с. 143; 7].

Проблеми становлення демократичної моделі управління ЗВО висвітлено у низці аналітичних праць, що ґрунтуються на вітчизняному досвіді й належать керівникам як державного, так і приватного сектора вітчизняної освіти. Серед них праці В. Лугового, В. Бакірова, В. Беха, Л. Калініної, Г. Єльнікової, С. Ніколаєнка, В. Астахової, В. Огаренка, К. Павловського, О. Сидоренка, І. Тимошенка, З. Тимошенко, Т. Фінікова та ін. [1; 3; 5].

Разом з тим, у наукових дослідженнях побіжно розкрита категорія “повноти” (за І. Кантом) як характеристика системи державно-громадського управління освітою, що базується на процесі всебічного задоволення освітніх потреб як особистості, так і держави. В. Бех підкреслює, що “модель державно-громадського управління освітою можна відтворити на основі певної сукупності технологічних процесів, що складає сутність процесу організації соціальної взаємодії між учасниками освітянського процесу з метою творення і відтворення сутнісних сил особистості” [5, с. 145].

Метою дослідження є необхідність формалізації суб’єктів організаційної взаємодії як з боку ЗВО, так і громадськості, та встановлення сегментів управлінського циклу, у якому має бути представлений досвід громадськості.

Матеріали та методи. У роботі використано інтегративний підхід до сутності соціокультурної інтерпретації досліджуваного поняття в контексті системного, комплексного та компаративного методів [7, с. 69]. Загальнонауковий рівень осмислення участі громадськості в управлінні університетом базується на традиційних методах аналізу та синтезу ідей та понять, відповідних узагальненнях для адекватного осмислення співвідношення одиничного і загального у формуванні феномену організаційної взаємодії закладів освіти, зокрема університетів, та органів громадського управління, серед яких, наприклад, наглядові (підклубальні) ради чи Громадська рада при МОН України [8, с. 188].

Результати дослідження. Громадянське суспільство має бути достатньо зрілим для участі в управлінні системою вищої освіти. Разом з тим, без наявної системи громадських організацій в освіті, які беруть участь в управлінні державними ЗВО, не можна стверджувати, що це суспільство демократичне [9]. Демократизація соціального розвитку реалізується через участь громадських організацій у процесі державного управління, зокрема й у вищій освіті. Зазначений процес визначається елементами управлінського циклу, до яких такі організації можуть долучитися. До такої взаємодії можна віднести: визначення (лобіювання, консалтинг) проблем; дискусія (публічні обговорення питань, громадські слухання); експертна оцінка альтернатив; участь в організації виконання; соціальний контроль завдяки формуванню громадської думки; корекція (зворотний зв’язок) [5].

Державно-громадське управління вищою освітою є системою взаємодії органів державної влади і громадських організацій, яка може виявлятися у таких формах, як

співробітництво, консенсус, узгодження, керівництво, контроль, суперництво тощо у форматі соціального партнерства.

Таким чином, актуальною є специфіка соціального партнерства у вищій освіті, яке визначається як особливий вид взаємодії ЗВО з усіма зацікавленими сторонами – стейкхолдерами (stakeholders) – органами виконавчої влади, ринком праці, громадськими організаціями [5].

Дослідники стейкхолдерами називають громадські організації, що пов'язані з:

1) освітнім процесом – Асоціація керівників шкіл України, Асоціація навчальних закладів України приватної форми власності, Всеукраїнська громадська організація “Батьківський комітет України”, Спілка ректорів вищих навчальних закладів України, Професійна спілка працівників освіти і науки, Всеукраїнська громадська організація “Асоціація працівників вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації”, Конфедерація недержавних вищих закладів освіти, Українська асоціація студентського самоврядування, Всеукраїнська студентська рада, Всеукраїнська молодіжна громадська організація “Центр молодіжних ініціатив “Школа лідерів” та ін.;

2) органами роботодавців – Спільний представницький орган сторони роботодавців на національному рівні (СПО), Федерація роботодавців України, Конфедерація роботодавців України та ін. [4, с. 352].

Мережа громадських освітніх організацій представлена різними недержавними інститутами, консорціумами, асоціаціями тощо, тому розглянемо суб'єкти громадського впливу за певними освітніми напрямками.

Так, нині створена й діє Всеукраїнська громадська організація “Всеукраїнська академічна спілка спеціалістів професійної оцінки наукових досліджень і педагогічної діяльності”, яка є громадською організацією, що об'єднує керівників ЗВО, учених, педагогів, представників студентської молоді, громадських і політичних діячів України та зарубіжних держав [10].

Основними завданнями громадських організацій є:

- визнання та розвиток демократичних європейських традицій активної участі і пріоритетної ролі інститутів громадянського суспільства та громадянської ініціативи в управлінні соціальними процесами;
- сприяння підвищенню ефективності багатофакторного співробітництва органів державної влади та інститутів громадянського суспільства;
- сприяння розвитку наукової та освітньої діяльності в Україні та за її межами;
- підвищення якості освіти, що надається вітчизняними та зарубіжними вищими, професійно-технічними та загальноосвітніми навчальними закладами;
- сприяння європейській інтеграції України у сфері освіти та впровадження європейських принципів і стандартів здійснення наукової та освітньої діяльності;
- створення та розвиток в Україні незалежних агентств із забезпечення якості освіти, системи моніторингу якості освіти та незалежного рейтингу ЗВО України тощо.

Активно позиціонує себе в освітянському просторі Асоціація навчальних закладів України приватної форми власності – перше громадське об'єднання освітян, які працюють у приватному секторі вищої освіти. Основними функціями асоціації є координаційна, представницька і соціальна. Організація розглядає ряд питань: пошук сучасних форм, методів та засобів реалізації навчальних програм, організації взаємодії державних і недержавних ЗВО, сприяння членам асоціації у діяльності, надання їм правової допомоги тощо. Нині асоціація об'єднує понад сто приватних ВНЗ [5; 11].

З 2012 р. розпочало діяльність добровільне міжнародне об'єднання вищих медичних навчальних закладів зі спільними завданнями підготовки фахівців та наукових кадрів нового рівня у сферах охорони здоров'я, фізичного виховання і спорту, а також науково-технологічного інноваційного забезпечення, яке дістало назву “Міжна-

родний науково-освітній інноваційно-технологічний консорціум медичних ВНЗ і ВНЗ фізичного виховання і спорту”.

Діяльність консорціуму [12] спрямовується на:

- розвиток інноваційних форм організації освітнього, лікувально-профілактичного і наукового процесів;
- створення, постійне вдосконалення і реалізацію програми прогнозування вимог майбутнього у розвитку системи охорони здоров'я, фізичного виховання і спорту;
- зміцнення зв'язків між учасниками консорціуму та представниками інших сфер діяльності, сприяння реалізації проектів та ініціатив, реалізації їх спільної участі в конкурсах, грантах і програмах.

Таким чином, в українському суспільстві досить багато прикладів стратегічних засад функціонування окремих громадських освітніх організацій. Однак спільною їх метою є підвищення конкурентоспроможності української освіти, інтеграція системи вітчизняної освіти в єдиний європейський освітній простір, удосконалення системи управління освітою, підвищення її якості та забезпечення доступності, а також налагодження соціального діалогу та соціального партнерства між ЗВО, ринком праці та громадськістю [5].

Одним з напрямів реалізації партнерських відносин є кластерний підхід. Кластер – це об'єднання на добровільній основі групи зацікавлених у спільній діяльності підприємств, компаній, приватних підприємців, науково-дослідних центрів, освітніх закладів, організацій, що будують свою роботу за принципом партнерства і здатні виявляти себе як окремих суб'єкт господарювання [13, с. 9–11].

Соціальне партнерство в умовах освітнього кластеру буде ефективним, якщо всі рівні освіти однієї галузі дотримуються спільних наскрізних освітніх програм, які створюються з урахуванням вимог професійних стандартів, розроблених представниками галузі [14, с. 152]. Колективи освітніх закладів та підприємств взаємодіють на основі принципу корпоративності, який передбачає врахування інтересів і потреб широкого кола зацікавлених учасників і сприяє підзвітності органів управління як засновникам (власникам), так і членам колективів.

Однією з основних умов соціального партнерства в освітньому кластері є те, що керувати ним, як свідчить практика, повинна громадська некомерційна організація, засновниками якої є учасники кластеру, громадські організації, органи влади регіону. Це сприятиме зростанню впливу громадянського суспільства, застосуванню нових форм соціального контролю, що об'єднують права з відповідальністю. Органи влади при цьому зобов'язані забезпечити підтримку кластерних мереж як на державному, так і на регіональному рівнях шляхом врахування державних та громадських важелів впливу [14].

Упровадження освітніх кластерів формує партнерські зв'язки освітнього закладу, ринку праці, громадських організацій та органів державної влади. У свою чергу, функціонування освітніх кластерів спрямоване на вирішення таких завдань [13], як підвищення якості та ефективності освітнього процесу; забезпечення безперервної багаторівневої підготовки кадрів у різних галузях; відповідність освітніх установ запитам держави, суспільства, підприємств, приватних споживачів освітніх послуг; створення умов для реалізації дослідницьких проектів у галузі освіти, промисловості; розширення можливостей отримання громадянами бажаного рівня освіти, професії, кваліфікації відповідно до потреб ринку праці; налагодження міцних і довгострокових зв'язків з органами влади для вирішення проблем у галузі освіти, науки та іншої діяльності тощо.

Створення освітнього кластеру передбачає, з одного боку, налагодження інформаційних зв'язків між членами кластеру, що забезпечить гнучку стратегію розвитку освіти (розуміння спільних інтересів та вирішення проблем сьогодення завдяки діалогу з роботодавцем чи органом управління освітою) в умовах посилення інтелектуальної

складової (наприклад, емоційний інтелект, штучний інтелект тощо). З іншого – сприятиме створенню системи доступної неперервної освіти, яка, в свою чергу, забезпечить мобільність фахівців, дасть змогу покращити якість їх підготовки та посилить зростання продуктивності праці та рівня зайнятості населення.

На сьогодні державне регулювання ринку освітніх послуг спрямоване на скорочення кількості ЗВО шляхом їх злиття. Так, у листопаді 2014 р. Міністерство освіти і науки України серед завдань розвитку і модернізації вищої освіти звернуло увагу керівників понад 50 ЗВО України на доцільність подальшого функціонування з урахуванням наявних показників їх освітньо-наукового та соціально-економічного розвитку. За офіційною інформацією Державної служби статистики України, у 2013/14 н. р. кількість ЗВО III–IV рівнів акредитації становила 325 установ, натомість у 2016/17 н. р. – 287 університетів, академій, інститутів [15]. Це пояснюється тим, що за роки незалежності в Україні історично склалася занадто розгалужена мережа ЗВО, а нечисленність контингенту студентів у переважній більшості ЗВО та їх розпороченість за підпорядкуванням призвели до неефективного управління системою вищої освіти та її економічного функціонування [5; 16]. Така ситуація посилює проблему дублювання підготовки фахівців, загострила суперечності у процесах формування та розміщення державного замовлення, контролю за якістю вищої освіти, знизилася ефективність управління, частково обмежила можливості громадян продовжувати навчання, призвела до значних фінансових витрат на утримання ЗВО.

Висновки. Таким чином, для українського суспільства в умовах реалізації якісно нових параметрів нормативно-правового освітнього поля на часі посилення ролі й оновлення стратегії діяльності органів громадського управління освітою та механізмів громадського контролю, що здійснюватимуть громадську оцінку виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їх соціальних завдань. Нині увага зацікавленої громадськості зосереджена на діяльності:

- Громадської ради при МОН України;
- дієвих громадських організацій, зокрема CEDOS (Центр дослідження суспільства) [17], що активно вивчають державну політику та суспільні процеси у сферах освіти, міграції та міського розвитку з метою формування прогресивних інституцій та посилення участі громадян у прийнятті рішень;
- наглядових рад при університетах;
- органів студентського самоврядування, наприклад, Національного студентського об'єднання експертів із забезпечення якості освіти Української асоціації студентського самоврядування.

Нині в Україні існує низка громадських організацій [9, с. 493–495], досвід яких слугуватиме утвердженню державно-громадського управління вищою освітою. Однак для плідної взаємодії таким організаціям бракує системної обізнаності, що забезпечує ефективну освітню, аналітичну, маркетингову, прогностичну, правову й організаційну діяльність. Потребує виваженого осмислення питання підготовки і сертифікації освітніх експертів, на чому постійно наголошується у науково-освітніх колах.

Альтернативою вимушеного об'єднання ЗВО на практиці може бути кластерна модель їх розвитку, в основу якої покладена ідея формування і реалізації механізму державно-громадського управління шляхом активізації взаємозв'язків між різними освітніми, культурними, господарськими комплексами, органами влади, оптимізації мережі освітніх закладів з урахуванням демографічної й економічної ситуації та необхідності підвищення якості освіти.

1. Автономія університетів України: аналіз і план дій. URL: <http://www.edu-trends.info/education-news-december-2015>. Назва з екрана. Дата доступу 20.09.2017.
2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Сацик В. І. Ключові фактори становлення конкурентоспроможних університетів. *Економіка України*. 2013. № 5. С. 75–90.
 4. Фадєєв В. Механізм громадсько-державного управління освітніми ресурсами вищої школи в умовах сьогодення. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 7. С. 349–353.
 5. Державно-громадське управління освітою : монографія / за наук. ред. В. П. Беха. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. 256 с.
 6. Закон України “Про освіту”. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page4>.
 7. Філософія освіти : навч. посіб. / за заг. ред. В. Андрушенка, І. Передборської. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с.
 8. Скиба Т. Ю. Інституційні механізми державного управління розвитком системи вищої освіти : наук. праці. Вип. 190. Т. 202. Держ. управління. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. С. 183–190.
 9. Громадські організації у дискурсі демократизації суспільства : монографія / за наук. ред. В. П. Беха. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 680 с.
 10. Всеукраїнська академічна спілка. URL: <http://www.aunion.info>. Назва з екрана. (Дата доступу 20.08.2017).
 11. Асоціація навчальних закладів України приватної форми власності. URL: <http://www.assoc.e-u.in.ua>. Назва з екрана. (Дата доступу 11.07.2017).
 12. Міжнародний науково-освітній інноваційно-технологічний консорціум медичних ВНЗ і ВНЗ фізичного виховання і спорту. URL: <http://intranet.tdmu.edu.ua/consortium/pologen.pdf>. Назва з екрана. (Дата доступу 20.12.2017).
 13. Кластери в системі підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування : довідник / за ред. В. В. Толкованова. Київ : Аріал, 2012. 248 с.
 14. Жук О. П., Дроздовська Л. О. Кластерний підхід у процесі оптимізації системи освіти України. *Вісн. Одес. нац. ун-ту. Економіка*. 2013. Т. 18. Вип. 3 (1). С. 151–154.
 15. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 16. Кобець А. С. Чинники формування конкурентного середовища в освіті. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=323>.
 17. ГО “Центр дослідження суспільства/CEDOS”. Офіційний сайт. URL: <https://cedos.org.ua/uk/about>.
1. Avtonomija universytetiv Ukrai'ny: analiz i plan dij. URL: <http://www.edu-trends.info/education-news-december-2015>. Nazva z ekrana. (Data dostupu 20.09.2017).
 2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrai'ny. Oficijnyj sajt. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 3. Sacyk V. I. Ključovi faktory stanovlennja konkurentospromozhnyh universytetiv. *Ekonomika Ukrai'ny*. 2013. № 5. S. 75–90.
 4. Fadjejev V. Mehanizm gromads'ko-derzhavnogo upravlinnja osvitynymi resursamy vyshhoi' shkoly v umovah s'ogodennja. *Problemy pidgotovky suchasnogo vchytelja*. 2013. № 7. S. 349–353.
 5. Derzhavno-gromads'ke upravlinnja osvitoju : monografija / za nauk. red. V. P. Beha. Kyi'v : Vyd-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 2016. 256 s.
 6. Zakon Ukrai'ny “Pro osvitu”. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page4>.
 7. Filosofijaosvity : navch. posib. ; zazag. red. V. Andrushhenka, I. Peredbors'koi'. Kyi'v : Vyd-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 2009. 329 s.
 8. Skyba T. Ju. Instytucijni mehanizmy derzhavnogo upravlinnja rozvytkom systemy vyshhoi' osvity : nauk. praci. Vyp. 190. T. 202. Derzh. upravlinnja. Mykolai'v : Vyd-vo ChDU im. Petra Mogyly, 2012. S. 183–190.
 9. Gromads'kiorganizacii' u dyskursi demokratyzacii' suspil'stva : monografija / za nauk. red. V. P. Beha. Kyi'v : Vyd-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 2011. 680 s.
 10. Vseukrai'ns'ka akademichna spilka. URL: <http://www.aunion.info>. Nazva z ekrana. (Data dostupu 20.08.2017).
 11. Asociacija navchal'nyh zakladiv Ukrai'ny pryvatnoi' formy vlasnosti. URL: <http://www.assoc.e-u.in.ua>. Nazva z ekrana. (Data dostupu 11.07.2017).
 12. Mizhnarodnyj naukovo-osvitnij innovacijno-tehnologichnyj konsorcium medychnyh VNZ i VNZ fizychnogo vyhovannja i sportu. URL: <http://intranet.tdmu.edu.ua/consortium/pologen.pdf>. Nazva z ekrana. (Data dostupu 20.12.2017).
 13. Klasteri system i pidvyshhennja kvalifikacii' derzhavnyh sluzhbovciv ta posadovyh osib organiv misceвого samovrjaduvannja : dovidnyk / zared. V. V. Tolkovanova. Kyi'v : Arial, 2012. 248 s.
 14. Zhuk O. P., Drozdovs'ka L. O. Klasterij pidhid u procesi optymizacii' systemy osvity Ukrai'ny. *Visn. Odes. nac. un-tu. Ekonomika*. 2013. T. 18. Vyp. 3 (1). S. 151–154.
 15. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrai'ny. Oficijnyj sajt. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 16. Kobec' A. S. Chynnyky formuvannja konkurentnogo seredovyshha v osviti. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=323>.

17. GO “Centr doslidzhennja suspil'stva/CEDOS”. Oficijnyj sajt. URL: <https://cedos.org.ua/uk/about>.

Background. *In a civil society this problem relates the involvement of the public in making managerial decisions in the educational dimension of a modern university. The competitiveness of a university is determined by its ability to effectively exploit its scientific and pedagogical potential; the development of an innovation system and the sufficiency of financial resources, which together provide high quality learning, teaching and research.*

Materials and method. *An integrated approach is used to define a social and cultural aspect of the phenomenon under research from the perspective of systematic, complex and comparative approaches.*

Results. *The article presents the analysis of the ways of democratization of higher education governance by involving the public; explains the importance of a theoretical definition of market actors who are ready to participate in the governance of a modern educational process; describes stages of a governance cycle, which may involve public organizations in order to democratize the governance; specifies the list of public administration bodies and representatives of the public which should potentially engage in organizational interaction in order to govern university; evaluates a functional capacity of existing non-governmental organizations in the area of national education; confirms the feasibility of a cluster approach to the interaction of an educational institution, labor market, public organizations and state authorities; brings the issue of creating a public morphological body out into the open.*

Conclusion. *Currently, there exist a number of public organizations in Ukraine which can potentially form a morphological body for state and public governance of higher education. In practice, an alternative to involuntary association of higher educational institutions can be a cluster model of their development, which is based on the idea of working out and implementing the mechanism of state and public administration.*

Keywords: *higher education, an educational institution, labor market, the public, governance, a cluster, state and public administration; an association, social partnership.*